

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

יהדות

דינים

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (11x8) — 88 נקודות

פרק שני — (12x1) — 12 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – הלכה למעשה (88 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 1-14.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 11 נקודות).

1. תפילות שבת

א. כתוב מהו הטעם להוספת כל אחד מקטעי התפילה האלה:

(1) המזמורים שלפני "לכה דודי"

(2) ברכה "מעין שבע"

(3) מזמורים נוספים בפסוקי דזמרה

(3 נקודות)

ב. אדם ששכח שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" –

מה עליו לעשות? התייחס לכל אחת מתפילות השבת. (6 נקודות)

ג. אדם שהיה מודע שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" –

מה עליו לעשות? (2 נקודות)

2. דיני חולים

א. לפניך ארבעה סוגים של פעולות. בנוגע לכל סוג של פעולה, ציין את סוג החולה שבעבורו מותר לעשות בשבת

כל אחת מן הפעולות האלה:

(1) רק פעולות שאסורות מדרבנן, ורק בשינוי.

(2) רק פעולות שאסורות מדרבנן, גם בלא שינוי.

(3) פעולות שאסורות מדאורייתא, רק בשינוי.

(4) פעולות שאסורות מדאורייתא, עדיף בשינוי.

(6 נקודות)

ב. "גזרה משום שחיקת סממנים" –

(1) הסבר מהי שחיקת סממנים.

(2) מה אסור לעשות משום גזרה זו, ועבור איזה חולה אסרו זאת חכמים?

(3) באיזה אופן מותר להקל על סבלו של חולה זה?

(5 נקודות)

3. הלכות מוקצה

- א. באר את המושג "כלי שמלאכתו לאיסור", וכתוב דוגמה לכלי כזה.
בתשובתך ציין אם מותר לטלטלו לצורך גופו, אם מותר לטלטלו לצורך מקומו ואם מותר לטלטלו לצורך עצמו.
(4 נקודות)
- ב. באר את המושג "מוקצה מחמת גופו", וכתוב דוגמה לסוג המוקצה הזה.
בתשובתך ציין אם מותר לטלטלו לצורך גופו, אם מותר לטלטלו לצורך מקומו ואם מותר לטלטלו לצורך עצמו.
(3 נקודות)
- ג. מה הם התנאים שצריכים להתקיים כדי שחפץ המותר בטלטול ייחשב ל"בסיס לדבר האסור"? כתוב ארבעה תנאים.
(4 נקודות)

4. הלכות הכנת הגוף לתפילה

- א. "הכון לקראת אלקיך ישראל" — כיצד יש להתכונן לתפילה? (4 נקודות)
- ב. "צריך לרחוץ את ידיו במים עד הפרק, קודם התפילה".
(1) מהו הדין אם אין לו מים במקומו?
(2) מהו הדין אם מתיירא שעד שימצא מים יעבור זמן התפילה?
(7 נקודות)

5. דיני יעלה ויבוא

- א. אדם ששכח לומר "יעלה ויבוא" בשחרית של ראש חודש — מה עליו לעשות בכל אחד מן המקרים האלה:
(1) נזכר קודם שאמר "ברוך אתה... המחזיר שכינתו לציון".
(2) נזכר קודם שאמר "יהיו לרצון אמרי פי וכו'".
(3) נזכר לאחר שאמר "יהיו לרצון אמרי פי וכו'".
(5 נקודות)
- ב. "בראש חודש, אם שכח 'יעלה ויבוא' במעריב... אינו חוזר". מדוע? (3 נקודות)
- ג. אדם ששכח לומר "יעלה ויבוא" בשחרית ונזכר בכך לאחר שסיים תפילת מוסף וכבר עבר זמן תפילת שחרית — מה עליו לעשות? (3 נקודות)

6. הלכות ברכות

- א. אדם שהתכוון לאכול פרוסה אחת מכיכר לחם שלפניו, בירך עליה ואכל, ורוצה לאכול עוד לחם — האם עליו לברך שוב? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (4 נקודות)
- ב. אדם שבירך "שהכול" על כוס בירה, ואחר כך הביאו לפניו דגים — האם עליו לברך שוב "שהכול"? בתשובתך התייחס למקרים שונים. (4 נקודות)
- ג. אדם שבירך "בורא פרי העץ" על תפוח, ולאחר שסיים לאכול אותו הביאו לפניו אגוזים — האם עליו לברך שוב? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- /המשך בעמוד 4/

7. הלכות עיקר וטפל

- א. אדם שתה משקה חריף ורוצה לאכול מייד פרי כדי להפיג את חריפות המשקה — האם עליו לברך על הפרי? נמק את תשובתך. (3 נקודות)
- ב. אדם שרוצה לאכול תבשיל שבו שני מינים —
- (1) על מה יברך אם כל מין נבדל לעצמו?
 - (2) על מה יברך אם שני המינים נמנעו ונדבקו זה לזה?
 - (3) על מה יברך אם אחד מן המינים שנמנעו הוא מחמשת מיני דגן, והוא המיעוט בתבשיל?
- (8 נקודות)

8. דיני ברכת בורא פרי העץ וברכת שהכול

- א. באילו מקרים מברכים על אכילת פירות שלמים ברכת "שהכול"? (5 נקודות)
- ב. פירות מרוסקים לגמרי — באיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "שהכול", ובאיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "בורא פרי העץ"? (3 נקודות)
- ג. "על פירות הגדלים באילן מברכים בורא פרי העץ". מהי ההגדרה של "אילן"? (3 נקודות)

9. דיני שמחת יום טוב

- א. כיצד מקיימים מצוות "פְּבוֹד יום טוב", וכיצד מקיימים מצוות "עונג יום טוב"? (5 נקודות)
- ב. באיזה יום טוב אין מברכים ברכת "שהחיינו"? נמק את תשובתך. (3 נקודות)
- ג. במה שונה ההבדלה של מוצאי יום טוב מן ההבדלה של מוצאי שבת? (3 נקודות)

10. הלכות מאכלות אסורות

- א. מי שאכל גבינה רכה ורוצה לאכול בשר — מה עליו לעשות? (3 נקודות)
- ב. מה הן האפשרויות להתיר אפיית עיסה שנילושה בחלב? כתוב שתי אפשרויות. (4 נקודות)
- ג. שני בני אדם שאוכלים על שולחן אחד, אחד אוכל מאכלי חלב והאחר אוכל מאכלי בשר — על מה הם צריכים להקפיד? (4 נקודות)

11. הלכות צדקה

- א. "הנותן צדקה לעני... אפילו נתן לו אלף זהובים — איבד זכותו והפסידה". באיזה מקרה מדובר? (4 נקודות)
- ב. מה יעשה אדם שעני ביקש ממנו צדקה אך אין לו מה לתת לעני? (3 נקודות)
- ג. מיהו עני שנותנים לו "כל מחסורו", ומיהו עני שנותנים לו "מזון שתי סעודות"? (4 נקודות)

12. מידות טובות

- א. על מי נאמר "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם... למה תשומם"? הבא שתי דוגמאות. (5 נקודות)
- ב. מהי המשמעות המעשית של הציווי "והייתם נקיים מה' ומישראל"? (3 נקודות)
- ג. כיצד אדם צריך לנהוג כדי להתרחק ממידת הכעס? (3 נקודות)

13. הלכות נזקי הגוף

- א. בהצלת אדם שכרוכה בהוצאת ממון – מי חייב בהוצאות? התייחס לשני מקרים. (3 נקודות)
- ב. החובל בחברו – מה יעשה כדי לכפר על מעשהו? (3 נקודות)
- ג. האם מותר לאדם להרעיש בתוך ביתו כאשר הרעש נשמע היטב בבית של שכנו? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (5 נקודות)

14. הלכות כיבוד אב ואם

- א. ציין חמישה קרובים, מלבד האב והאם, שיש לכבדם מכוח מצוות כיבוד אב ואם. (4 נקודות)
- ב. באיזה מקרה מותר לבן לעבור על איסור תורה משום מצוות כיבוד אב ואם? (4 נקודות)
- ג. איזה אב אין חובה לכבדו אך אין לצערו, לדעת חלק מן הפוסקים? (3 נקודות)

פרק שני – מושגים בהלכה (12 נקודות)

ענה על שאלה 15.

15. לפניך שבעה מושגים. הסבר בקצרה שלושה מן המושגים. לכל מושג שהסברת, כתוב הלכה אחת הקשורה אליו (לכל מושג – 4 נקודות).

- א. טלטול מן הצד
- ב. פלג המנחה
- ג. דינא דמלכותא
- ד. בין הפרקים
- ה. בין השמשות
- ו. חדש (איסור)
- ז. לא ילבש

בהצלחה!